

a wyniki, czyli czynne uczestnictwo w liturgii, to już logiczna konsekwencja wynikająca z przyjęcia argumentacji autora.

W pierwszym już zatem rozdziale Squarnec dotyka sedna sprawy, gdy analizuje relacje między celebrą, ekspresją rytualną a życiem. W drugim rozdziale, który można uważać za istotny dla całej książki, założeniem fundamentalnym dla Autora jest empiryczne stwierdzenie, że ryt, „rytualność” wpisana jest w naturę zarówno indywidualnego człowieka, jak też całych społeczeństw. Ryt jest nośnikiem i przekazem określonych prawd i wartości. Każdy ryt jest jednak najpierw rozpoznawany jako akcja o wielorakiej funkcji: jako akcja symboliczna, zaprogramowana, czyli celowa, jako akcja powtarzalna i w końcu — bardzo ważny wymiar — jako akcja socjalna. Zatem nie tylko przedmiotem, lecz także podmiotem celebracji jest lud — Kościół. I przecież niezbyt to odległe czasy, gdy pojęcie „celebrować” kojarzyło się wyłącznie z celebransem — kapłanem.

Autor, po omówieniu, czym jest „żywa celebracja” i przy pomocy jakich środków (ryt) się ona dokonuje, jakie są funkcje tej akcji liturgicznej, kto jest jej podmiotem, z kolei analizuje w głównych zarysach materię (res) celebracji. A jest nią przede wszystkim celebrowanie przymierza między Bogiem a ludźmi, raz kiedyś zawartego i stale uobecnianego właśnie poprzez każdorazową celebrację. Formami zaś szczególnie uprzywilejowanymi tychże celebracji to Stół Słowa i Stół Ofiary eucharystycznej. Stół Słowa, zdaniem Autora, wymaga od uczestnika „konfrontacji” życiowej z tekstem, domaga się jego przedłużania w życiu oraz dalszej jego proklamacji. Stół Ofiary to życiowa realizacja dzielenia chleba codziennego oraz Chleba eucharystycznego między uczestników celebracji, a nie tylko jego spożywanie.

Niezbyt często fachowcy liturgiczni zajmują się „metodologią liturgiczną” prezentując ją w sposób żywy, przejrzysty i zrozumiały dla każdego. Książka ta ma stąd także pastoralną przydatność — ułatwia bowiem dotarcie do istoty samej akcji liturgicznej i zrozumienie jej celowości oraz specyficznego, rytualnego języka, jakim liturgia się posługuje. Oceniając omówioną pozycję chcemy uczynić także swoją opinię wyrażoną w „Communautés et Liturgie” 66(1984) 34—36, która porównuje pracę Squarneca z klasycznym już dziś dziełem O. Casela, *Das christliche Kultmysterium*.

Gniezno—Warszawa

KS. JERZY STEFAŃSKI

La nuova proposta di iniziazione alla vita cristiana. Rito dell' iniziazione cristiana degli adulti. Teologia—Liturgia—Pastorale. Editrice Elle Di Ci Torino (Leumann) 1985, ss. 468.

Bardzo uboga jest w Polsce literatura liturgiczna na temat nowych obrzędów chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych z dnia 6 stycznia 1972. Zapewne przyczyna tkwi w fakcie braku przetłumaczenia tej księgi na język polski oraz wynika z rodzimej praktyki pastoralnej, dla której chrzest dorosłych jest zjawiskiem wyjątkowym. Natomiast dla wielu krajów Zachodu, a także Japonii i Korei Płd. nowa księga nosząca tytuł: *Ordo initiationis christianae adultorum* (odtąd =OICA) stała się spełnieniem długoletnich oczekiwań. Stąd też obfitsza tam literatura na ten temat.

Zespół wybitnych liturgistów włoskich, odpowiadając na kolejną inicjatywę redakcji czasopisma Rivista Liturgica przygotował zestaw studiów dedykowanych OICA. Poziom autorów, pracowników naukowych z różnych ośrodków uniwersyteckich we Włoszech gwarantuje rzetelność opra-

cowań, zwłaszcza w aspekcie liturgiczno-doktrynalnym, nie tracąc przy tym ważnej przecież orientacji pastoralnej.

Całość składa się z trzech części, uzupełnionych dodatkami oraz indeksami. Część pierwsza zawiera integralne włoskie tłumaczenie OICA. Poprzedza je w formie wprowadzenia obszerny i ważny artykuł podający genezę i uciążliwy przebieg prac redakcyjnych nad OICA. Genezy nowych obrzędów, poprzedzonych odpowiednią formacją kilkustopniowego katechumenatu, szukać należy w wykonaniu postulatów Konstytucji Liturgicznej Vaticanum II nn. 64—71. W oparciu o materiały archiwum Kongregacji dla Spraw Kultu Bożego, autor (G. Cavagnoli) śledzi kolejne „Schemata”, które ukazują proces „rodzenia” się OICA, przytacza różne trudne i rozbieżne problemy kościołów lokalnych, które zaznaczyły się szczególnie ostro w okresie eksperymentalnym, jakiemu poddany był projekt przyszłego OICA w latach 1965—1969 w niektórych krajach o różnej kulturze (np.: w Japonii, Górnej Wolcie, Togo, USA, Belgii).

Praktycznie dopiero druga część książki proponuje studia, które chcą pogłębić teologiczne, liturgiczne i celebracyjne treści zawarte w OICA. Oczywiście zestaw artykułów nie ma ambicji kompletnego omówienia OICA. Kolejne opracowania biorą za przedmiot zainteresowań niektóre trudniejsze kwestie związane ze strukturą chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych, z jego progresywnymi etapami — stopniami, przez które katechumen przechodzi aż po ostateczne, świadome przyjęcie sakramentów. Dalej, śledzimy zależność między ewangelizacją a wstępnym katechumenatem (praecatechumenatus), pastoralne znaczenie obrzędu przewidzianego na rozpoczęcie katechumenatu, sens i praktykę „okresu oczyszczenia i oświecenia” (drugi stopień wtajemniczenia), nazywanego także obrzędem „zapisania imion” oraz w końcu samo przyjęcie sakramentów wtajemniczenia, czyli chrztu, bierzmowania i Eucharystii. Część druga tej książki uzupełniona jest także włoskim akcentem ekumenicznym, mianowicie omówieniem problemu wtajemniczenia chrześcijańskiego w kościele waldensów.

Odmienny i nieco eklektyczny charakter ma trzecia część monografii. Jest ona zbiorem prezentacji przystosowania OICA do kultur i zwyczajów różnych kościołów lokalnych, a dokładniej Brazylii, Afryki Wschodniej i Zachodniej (graniczącej z Saharą), niektórych krajów Azji (Korea Płd., Japonii, Hong-Kongu, Indii, Indonezji, Tajlandii i Wietnamu). Problemy europejskie ilustruje jedynie artykuł konsultora Kongregacji dla Spraw Kultu Bożego, M. Sodi, który omawia adaptacje OICA w środowisku francuskim na tle V rozdziału OICA dedykowanemu wtajemniczeniu chrześcijańskiemu młodzieży w wieku szkolnym.

Całość monografii kończy obszerny (27 ss.) indeks autorów oraz analityczno-systematyczny.

Gniezno—Warszawa

KS. JERZY STEFANSKI

R. LE GALL, *La liturgie, celebration de l'alliance*:

1. *Associés à l'oeuvre de Dieu*, 160 s.
2. *La liturgie dans l'ancienne Alliance* 142 s.
3. *La liturgie dans la nouvelle Alliance* 270 s.
Chambray-les-Tours 1981.

Autorem tej trytomowej teologii liturgii jest opat benedyktyńskiego konwentu w Kergonan, Robert Le Gall. Pomysł przedstawienia liturgii Kościoła pod kątem Rzeczywistości Przymierza zrodził się autorowi, gdy zlecono mu formację współbraci zakonnych. Na samo zaś opublikowanie duży wpływ miał L. Bouyer, który podjął się napisania przedmowy do